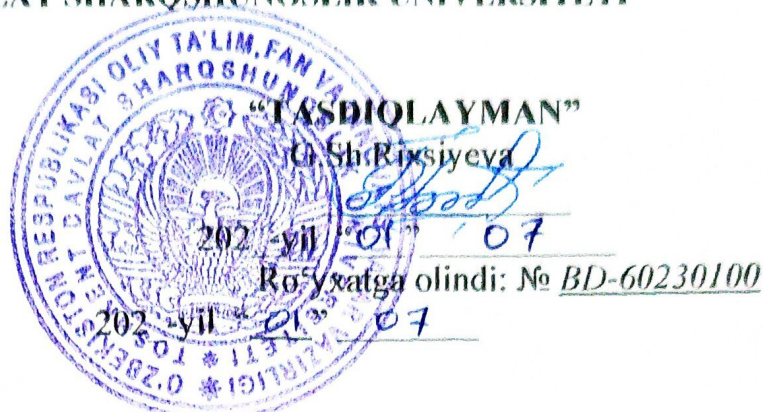

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHIKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

XORIJIY SHARQ TILI (ARAB TILI)

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	200 000-	San'at va gumanitar fanlar
	300 000-	Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
	400 000	Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	220 000	Gumanitar fanlar (tillardan tashqari)
	230 000-	Tillar
	310 000-	Ijtimoiy va xulq atvorga mansub fanlar
	410 000-	Biznes va boshqaruv Jurnalistika va axborot
Ta'lim yo'nalishlari:	60230100	Filologiya va tillarni o'qitish (sharq tillari bo'yicha)
	60230200	Tarjima nazariyasi va amaliyoti sharq tillari bo'yicha)
	60220300	Tarix
	60220500	Falsafa
	60411100	Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar

Fan/modul kodi XShT11-874		O'quv yili 2024/2025 2025/2026 2026/2027 2027/2028	Semestr 1,2,3,4,5,6,7,8	ECTS - Kreditlar 10,10,10,10,10,10,8,6	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 10,10,10,10,10,10,8,6	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
	Xorijiy sharq tili (arab tili)	888	1332	2220	
2.	I. Fan mazmuni:				
	<p>Fanning maqsadi: - talabalarga arab tilini ilk bosqichdan boshlab o'rgatish bo'lib, o'qitish soddadan murakkabga tamoyiliga asoslanadi. Shuningdek, arab tilining nazariy va amaliy asoslari haqida atroflicha bilim berish, ularda arab tilida erkin va mustaqil mushohada yuritish, egallagan bilim va ko'nikmalarini amalda qo'llash malakasini shakllantirish, soha bo'yicha ilmiy-tadqiqot olib borish ko'nikmalarini hosil qilishdan iborat. To'rt yilga mo'ljallangan kurs mobaynida talabalar arab tiliga oid asosiy ma'lumotlarni bilib olish bilan birga, tilning uslublari, tarjima nazariyasi va amaliyotiga oid ko'nikmalarga ham ega bo'lishlari e'tiborga olinadi.</p> <p>Fanning vazifasi:</p> <ul style="list-style-type: none"> -nutq amaliyoti talabalarning mantiqiy tafakkurini, chet tilidagi nutqiy qobiliyatini, xotirlash turlari, fikrlari, umumnutqiy va umumta'limiy yo'riqlarni, til bo'yicha mustaqil ishlash malakalarini rivojlantiradi. -Arab tili darslarida turli nutqiy vaziyatlarga taalluqli bo'lgan autentik kasbiy-yo'naltirilgan fikrlarning asosiy mazmunini bir marotaba eshitishda to'liq tushunish va zaruriyat tug'ilganda undan aniq ma'lumotni ajratish; -ro'y berayotgan voqea-hodisalar haqidagi yangiliklar va reportajlarni tushunish, -shuningdek, ko'pgina filmlarni, agar ularning qahramonlari adabiy tilda gapirayotgan bo'lsa, mazmunini tushunish, kasbiy-yo'naltirilgan kommunikativ vaziyatlarga taalluqli erkin va standart dialoglarda ishtirok etish, - o'z ona tili va arab tilida o'qilgan yoki tinglangan ko'pgina autentik fikrlar (diskurs) asosida tilga oid, nutqiy va mazmuniy tayanchlardan foydalangan holda kasbga yo'naltirilgan ma'lumotlarni ifodalash uchun monologlarning barcha turlarini tuzish, 				

-ta'limning ushbu bosqichida nutqning fan mazmuni asosidagi fanlararo aloqalardan foydalanishni nazarda tutadi.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-bosqich. Boshlang'ich bosqich

Arab tili haqida umumiy ma'lumot. Arab tili fonetikasi. Arab alifbosi va yozuvi. «ن و ا ر ز» undoshlari. «تثب ي» undoshlari. Arab tilida unilarni ifodalash. Qisqa va cho'ziq unillar. Harakatlar. Yozuv. Urg'u (bosh va 2-darajali), «ملج ك» undoshlari. Arab tilida qo'shimcha. Tanvinlar. «ط ظ ض ص ش س» undoshlari. Ikkilangan undoshlar. Tashdid. «ع ق ف غ ح خ» undoshlari. Diftonglar. Hamza undoshi. Arab tilida bo'g'in. Hamza imlosi. Vaslali hamza. Shamsiy va qamariy harflar. Arab tilida so'z turkumlari. O'zak va negiz. Noo'zak xarflar. Vazn (qolip)lar tushunchasi. Jins kategoriyasi. «ة» ta marbuta. Ko'rsatish olmoshlari. Son kategoriyasi. Birlilik, ikkilik va ko'plik shakllarini yasash. Kishilik olmoshlari. Arab tilida aniqlik va noaniqlik haqida. «ال» aniqlik artikli. Son kategoriyasi (davomi). To'g'ri va siniq ko'plik shakllari. Siniq ko'plik turlari. Moslashgan aniqlovchi. Moslashuv qoidalari. Gap. Ismiy gap. Soda ismiy gap. So'roq gap va uning turlari. Sifat va uning turlari. Asliy va nisbiy sifatlari. Yoyiq ismiy gaplar. Kelishik kategoriyasi. Birlilik, ikkilik va ko'plikdagi otlarning kelishiklar bo'yicha turlanishi. Uch va ikki kelishikli otlar. Ko'makchi (predlog)lar va ularning turlari. Ko'makchi (predlog)li ot bilan ifodalangan kesim. «ليس» inkor fe'li haqida.

Fe'ning o'tgan zamonda ifodalanishi. «جلس» fe'lining o'tgan zamonda tuslanishi. Izofa. Izofa zanjiri. «اي» so'roq olmoshi haqida.

Birikma olmoshlari. Birikma olmoshlarining otlar bilan qollanilishi. «خمر، نور، فجر، اخر اب» so'zlarining birikma olmoshlari bilan ifodalanishi.

Izofa (davomi). «Idafa ma'naviyya va lafziyya» haqida. «كان» fe'li va uning o'tgan zamonda tuslanishi. Ikki kelishiklik otlar. «ا» va «ى» larga tugallangan otlarning turlanish xususiyatlari haqida. Birikma olmoshlarning ko'makchi (predlog)lar bilan ifodalanishi. Fe'l. «Fe'ldagi bob» tushunchasi. Fe'ning o'tgan zamonda tuslanishi va inkor shakli. Fe'liy gaplar. Fe'liy gaplarda moslashuv qoidalari. Toldiruvchi va uning turlari.

Fe'llar bilan birikma olmoshlarning ifodalanishi. Fe'llardagi birikma olmoshlarning funksiyasi. Fe'ning xozirgi-kelasi zamoni. Tuslash qoidalari. Fe'ning xozirgi-kelasi zamonda inkor shakli. Gapning uyushiq bo'laklari. Fe'liy gapda uyushiq bo'laklar. Fe'ning II va V- boblari. Hol

va uning turlari. Holat holi haqida. Fe'ning IV- bobi. Fe'llarda mayl. Shart va buyruq mayllari. Arab tilida murojaatni ifodalash. Fe'ning III va VI -boblari. Egaga ta'sir etuchi yuklamalar haqida. Mutlaq inkorni ifodalash. Fe'ning VII va VIII-boblari. «كان واخواتها»-Bolmoq va aylanmoq fe'llari. Fe'ning IX va X -boblari. Fe'ning XI - XV - boblari va ularning xususiyatlari. Fe'ning buyruq mayli (davomi). II-X-boblardagi fe'llarning buyruq mayli. Izohlovchi va uning turlari. To'rt undoshli fe'llar. To'rt undoshli fe'llarning I-IV-boblari. Masdar. Uch va to'rt undoshli fe'llar masdarlari. O'zini o'zi to'ldiruvchi. Fe'ning istak mayli. Bir martalik ish harakati haqida. Sifatdosh. Uch va to'rt undoshli fe'llarning sifatdoshlari. Sifat (davomi). Rang-tus va nisbiy kamchiliklarni bildiruvchi sifatlari. Kasb- hunarni bildiruvchi otlar. Boshlamoq va yaqin bo'lmoq fe'llari va ularning xususiyatlari. Sifatlarning qiyosiy (solishtirma) darajasi. Sifatlarning orttirma darajasi. Sifatlarda orttirma darajaning 2 turi va yasalish usullari.

Cheklash va uning xususiyatlari. Makon va zamoni ifodalovchi otlar. Qurol-asbobni ifodalovchi otlar.

2-bosqich. O'rta bosqich I

Hosila boblaridan buyruq yasash. Masdarlar. I bob fe'lining masdari, hosila

boblarining masdari. Mutlaq masdar. Bir martalik harakat nomi. Fe'ning istak mayli. ان - yuklamasi. حتى - yuklamalari.

Sifatdoshlar. I-X bob fe'llarining sifatdoshlari va ularning gapdagi vazifasi.

Fe'llarning aniq va majhul darajalari yuzasidan mustahkamlash uchun mashqlar bajarish. Arab tilidagi sifat va uning gapdagi vazifasi. Asliy sifat va nisbiy sifat. Kasb nomini anglatuvchi ismlar. Yordamchi fe'llar. «Boshlanish» fe'llari. «Yaqinlik» fe'llari. Sifat darajalari. Tamyiz. Ismul-makon va ismuz-zamon. Qurol-aslah nomlari. Arab tilida son so'z turkumi. 1-10 gacha bo'lgan sanoq sonlar. 11-19 gacha bo'lgan sonlar va ularning gapdagi vazifasi. Yahlit sonlar. 21-99 gacha bo'lgan sonlar va ularning gapdagi vazifasi. 100 va undan ortiq sanoq sonlar va ularning ishlatilishi. «ك» so'roq olmoshi. Arab tilidagi tartib sonlar. 1-10 gacha bolgan tartib sonlar. 11-19 gacha bo'lgan tartib sonlar. 20 va undan yuqori tartib sonlar. 21-99 gacha bo'lgan tartib sonlar va ularning ishlatilishi. 100 dan yuqori tartib sonlar va ularning gapdagi vazifasi. Kasr sonlar. Taqsim son va foiz. Vaqt, sana va yilni ifodalash. Oy nomlari. Hafta nomlari.

To'g'ri va noto'g'ri fe'llar. Ikkilangan fe'l. Uning o'tgan va hozirgi kelasi zamoni va gapda qo'llanishi.

Ikkilangan fe'ning mayillarda o'zgarish holatlari. Aniqlik, shart, buyruq va istak mayllari. Ikkilangan fe'llarning hosila boblari. Istisnolikni ifodalash.

Hamzali fe'llar. Hamzali fe'llarning o'tgan va hozirgi kelasi zamonda

tuslanishi. Hamzali fe'llarning mayillarda o'zgarish holatlari. Aniqlik, shart, buyruq va istak mayllari. Hamzali fe'llarning hosila boblari. Hamzali fe'llardan masdar va sifatdoshlar yasash.

Qo'shma gap va uning turlari. الذي nisbiy olmoshi. Aniqllovchi ergash gapli qo'shma gap.

Bo'sh fe'llar. To'g'riga o'xshash fe'llar. Ularning o'tgan va hozirgi kelasi zamonda tuslanishi. To'g'riga o'xshash fe'llarning mayillarda o'zgarishi (aniqlik maylida, shart maylida, buyruq maylida, istak maylida).

To'g'riga o'xshash fe'llarning hosila boblari. Masdar va sifatdoshlari.

Taajjubning ifodalanishi.

Ega ergash gapli qo'shma gap. Kesim ergash gapli qo'shma gap.

Ajvaf fe'llar, ularning o'tgan va hozirgi kelasi zamonda tuslanishi. Ajvaffe'llarning mayillarda o'zgarishi (aniqlik maylida, shart maylida, buyruq maylida, istak maylida). Ajvaf fe'llarning sifatdoshlari va uning hosila boblari. Toldiruvchi ergash gapli qo'shma gap.

Noqis fe'llar, ularning o'tgan, hozirgi-kelasi zamon, mayillari, masdarlari.

sifatdoshlari, hosila boblari.

Shart ergash gapli qo'shma gap.

To'siqsiz ergash gapli qo'shma gap. Ko'chirma va o'zlashtirma gap.

Tushum kelishigi. Birgalikni ifodalovchi tushum kelishigi. Abstrakt otlar.

Dona otlar. Kishi nomlarini yasash. Payt ergash gapli qo'shma gap. Hol

ergash gapli qo'shma gap.

Kuchaytiruv mayli. O'rin ergash gapli qo'shma gap.

Hohish, istakni ifodalash, maqtov va tahqir fe'llari.

Shaxsi noma'lum gap. O'xshatish ergash gapli qo'shma gap.

Sodda gapning maxsus turlari. Sabab vamaqsad ergash gapli qo'shma gap.

Ikki tomonlama moslashuvchi aniqllovchi.

3-bosqich. O'rta bosqich 2

Ismiy jumladagi bosh bo'laklarning tarkibi va uning o'ziga xos xususiyatlari.

Arab tilida fe'llarning tuzilishi. Fe'ning inkor shakli. Arab tilida tugallangan va tugallanmagan fe'l turlarining ma'nolari. O'timliva o'timsiz fe'llar va ularning old ko'makchilar va ularsiz boshqaruvi. Fe'liy jumlar. Fe'liy jumalarda ega va uning xususiyatlari.

Fe'liy jumalarda bosh bo'laklarning moslashuvi va ularning o'ziga xos xususiyatlari.

Arab tilida fe'llarning bajaradigan vazifasiga va tuzilishiga ko'ra tasnifi.

Masdarlarning turlari. Masdarlar va ularning gapdagi vazifasi. Ega vazifasida kelgan masdarlarning sintaktik xususiyatlari. To'ldiruvchi vazifasida kelgan masdarlarning sintaktik shakli. Sifat darajalari va ularning gapdagi vazifalari. Aniq va majhul daraja sifatdoshlar ustida mashqlar bajarish.

Arab tilida aniq va majhul daraja sifatdoshlar va ularning fe'l o'rnida ishlatilishi. Old ko'makchilar bilan kelgan birikma olmoshlari va ulardagi imlo o'zgarishlari. Old ko'makchi bilan kelgan birikma olmoshlari va ularning gapdagi vazifasi.

Arab tilida tamyiz va uning xususiyatlari. Ismiy jumlada tatbiq etiluvchi yuklamalar. Inna va axavotuxa.

Izohlovchi va uning turlari. Izohlovchi va ularning turlari.

Tushum kelishigining ishlatilishi. Arab tilida mansubotlar, ya'ni tushum kelishigidagi ismlar. Arab tilida «Al- majrurot», ya'ni kasraga tugovchi ismlar.

Qaratqich kelishigining birikma yasashdagi sintaktik vazifasi.

“Kam” olmoshi va uning qo'llanilishidagi xususiyatlar.

Birikma olmoshlarining ko'makchilar bilan kelishi va undagi imlo o'zgarishi.

Fe'llarga qo'shib kelgan birikma olmoshlari va ularning vazifalari.

Arab tilida taajjubning ifodalanishi.

Kesimi old ko'makchi bilan ifodalangan sodda ismiy gap.

Arab tilida tartib son va uning gapdagi vazifasi.

4-bosqich. Yuqori bosqich

Arab tilida izofa. Arab tilida izofaning turlari.

Arab tilida izohlovchi va uning turlari. Sanoq sonlar va sanalmish o'rtasidagi sintaktik munosabat. Sanoq son. Arab tilida tartib son. Tartib sonlar va sanalmish o'rtasidagi sintaktik munosabatlar. Arab tilida cheklov. Fe'l mayllarining qo'shma gaplar tarkibida qo'llanilishi.

Aniqllovchi ergash gapli qo'shma gap va uning tarkibiy qismi.

To'ldiruvchi ergash gap va uning ommaviy axborot vositalarida qo'llanilishi.

Murakkab zamon formalari va ularning badiiy asar va ommaviy axborot vositalarida ishlatilishi.

Sabab ergash gapli qo'shma gaplar va ularning badiiy asarlarda qo'llanilishi.

Lafziy izofa va uning jumla tarkibida ishlatilishi.

Shart ergash gapli qo'shma gap va ularning turlari hamda og'zaki va yozma

nutqdagi o'rni.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish yuzasidan kafedra tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Unda talabalar asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini amaliy masalalar, keyslar orqali yanada boyitadilar. Shuningdek, darslik va o'quv qo'llanmalar asosida talabalar bilimlarini mustahkamlashga erishish, tarqatma materiallardan foydalanish, ilmiy maqolalar va tezislar chop etish orqali talabalar bilimini oshirish, masalalar yechish, mavzular bo'yicha taqdimotlar va ko'rgazmali qurollar tayyorlash, normativ-huquqiy hujjatlardan foydalanish va boshqalar tavsiya etiladi.

Amaliy mashg'ulotlarning taxminiy ro'yxati

1-bosqich. Boshlang'ich bosqich

Arab alifbosi. Qisqa va cho'ziq unlilar. So'zlarni arab harflarida yozish va ularga uch hil tanvin qo'shimchasini qo'shish. Arabcha so'z va iboralarni to'g'ri talaffuz qilish va yozish. Soz va iboralarni arab harflarida yozish va harakatlarini to'g'ri qo'yish. So'zlarni jinslarga ajratish. So'zlarga topish va vaznini aniqlash. Moslashgan va moslashmagan birikmalarni tarjima qilish. Berilgan matndan fe'llarni aniqlash va ularni tushirish. Fe'llarga birikma olmoshlarini qo'shib tushirish.

Ona tilidan arab tiliga tarjima qilish. Berilgan jummalarni arab tiliga o'girish. Matn ustida ishlash. Mavzuga oid mashqlar bajarish. Yangiliklar bayoni. Tanish mavzularga oid qisqa gazeta maqolalari.

2-bosqich. O'rta bosqich 1

Kichik hikoyalar. Matn ustida ishlash. Arab mamlakatlari va mashhur shaxslar.

Iboralarni arabchaga o'girish va ular ishtirokidajummalartuzish. Yangi so'z va iboralar ishtirokida kichik matnlar tuzish. Mavzuga oid mashqlar bajarish. Yangiliklar bayoni. Arab urf-odatlar va an'analar. Latifa tarjimasi. Ona tilidan arab tiliga tarjima qilish. Berilgan jummalarni arab tiliga o'girish. Shaxsiy xatlar.

Informanion bukletlar, broshyalar, (film, multfilm, ko'rgazma va xokazolar.)

Tanish mavzularga oid qisqa gazeta maqolalari, internet matnlari, reklamalar tarjimasi. E'lonlar (grantlar, sayohat manzillari).

3-bosqich. O'rta bosqich 2

Gazeta va jumallardagi maqolalar (yangiliklar, ma'ruzalar, katta hajmdagi maqolalar, xalqaro ilmiy jurnallarda o'rganilayotgan chet tilida chop etilgan maqolalar)ni tarjima qilish, tahlil va bayon etish. Gazeta maqolasi tarjimasi, e'lonlar tarjimasi, she'rlar. Mavzuga oid mashqlar bajarish. Matn ustida ishlash.

Klassik matnlardan namunalar. Asarlardan keltirilgan parchalar,

ensiklopedik maqolalar tarjima qilish va xulosa yasash, "qatorlar orasi"dagi ma'noni anglash, tez o'qish. xulosa qilish va yozma bayon etish, muallif fikrini yoqlash yoki inkor qilish va uni asoslash, tahlil qilish, sintez qilish. Turli janrdagi matnlarni tahlil qilish. Internet matnlari bilan ishlash. O'qish ko'nikmasini baholovchi testlar, mustaqil o'qish.

4-bosqich. Yuqori bosqich

Badiiy asarlar tarjimasi. Hikoyalar tarjimasi. Falsafiy matnlar tarjimasi. Mamlakatshunoslikka oid matnlar tarjimasi. Rasmiy hujjatlar tarjimasi. OAV ma'lumotlari tarjimasi. Latifalar tarjimasining o'ziga xos badiiy jihatlari.

Dialoglar tarjimasi. Badiiy san'atlar tarjimasi. Kundalik maishiy turmushga oid matnlar tarjimasi. Tajjima asnosida og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirish.

Grammatik matn tarjimasi va o'rganilayotgan sharq tilining o'ziga xosliklari.

Hazil-mutoyibaning tarjimada berilishi.

Qiyosiy tahlil va tajjima masalalari.

Ijtimoiy-siyosiy matnlar tarjimasining o'ziga xos xususiyatlari.

Rasmiy bayonotlar tarjimasi. Ilmiy matnlar tarjimasining o'ziga xos xususiyatlari. Maqola tarjimasining o'ziga xos xususiyatlari. Annotatsiya tarjimasining o'ziga xos xususiyatlari. Tezislar tarjimasi. Sarlavhalarni tarjima qilish xususiyatlari. Gazeta maqolasi tarjimasi.

Nazariy mashg'ulotlarda olingan bilimlarni talabalar amaliy mashg'ulotlarda ko'nikma va malakalarini oshirib, mustahkamlab boradilar. Amaliy darslarga tayyorlanish uchun talabalar qo'shimcha ilmiy adabiyotlarni o'qiydilar va bu ham o'z o'rnida mazkur fanni yanada chuqur egallash uchun yordam beradi.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

Kurs ishini tashkil etish bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar

Kurs ishi tasdiqlangan o'quv rejada ko'zda tutilgan ta'lim yo'nalishlarida bajariladi.

"Asosiy o'rganilayotgan til (arab tili)" fanidan kurs ishi muayyan mavzu bo'yicha umumiy yaxlitlikka ega, ilmiy-amaliy fikrlarni aks ettiruvchi loyihaviy ishi hisoblanadi. Kurs ishi faoliyati rivojlanishi darajasiga doir masalalarni aks ettirishga mos kelishi talab etiladi. Kurs ishi mavzuning dolzarbligi va erishilgan natijalarning amaliyotga tatbiqi, uning uslubiy darajasi hamda rasmiylashtirilishiga qarab baholanadi. Kurs ishini bajarishning muhim bosqichi rejada belgilangan savollar yoritilishida o'zaro nazariy va amaliy aloqadorlikni

ta'minlashdir. Kurs ishining tarkibiy tuzilishini to'g'ri shakllantirish, talabaga uning maqsadi va vazifalarini aniq belgilab olish hamda ko'zlangan natijaga erishish yo'llarini, shuningdek, kurs ishini tayyorlash bosqichlarini ketma-ket bajarishga imkon yaratadi. Kurs ishining tarkibiy tuzilishini to'g'ri ishlab chiqilishi talabaga izlanishning oldiga qo'yilgan maqsad hamda natijalarini aniq ifodalash, fikrlarini mantiqiy bayon etish uslublari va kurs ishini tayyorlash bosqichlarini ajratish imkonini beradi.

Kurs ishi talabaning salohiyati hamda fan bo'yicha chuqur bilim va amaliy ko'nikmaga egaligini namoyon qiladi. Kurs ishida o'rganiladigan masalalarning nazariy jihatlari, aniqlangan muammolarini, qo'yilgan vazifalarini tahlil qilish hamda muammolarini hal etishni ko'zlangan holda reja tuziladi va shu reja asosida bajariladi. Talaba kurs ishi bo'yicha izlanish natijalarini yoritishda auditni tashkil qilishning o'ziga xosligi, xorijiy davlatlarning tajribalari va orttirgan amaliy yutuqlarini umumlashtirgan holda belgilangan muammolarning yechimi yuzasidan yo'l-yo'riqlarni ishlab chiqadi va ularni bartaraf etish yo'llarini tavsiya etadi.

Kurs ishini himoya qilishga quyidagi umumiy talablar qo'yiladi:

- to'plangan materiallarni tanqidiy o'rganish;
- taklif va tavsiyalarni asoslab berish;
- fikmi ketma-ketlikda, muayyan izchillikda bayon qilish;
- kurs ishini qo'yilgan talablar bo'yicha rasmiylashtirish.

Kurs ishlarining namunaviy mavzulari

- Arab tilida izofiy birikma va uning turlari
- Tartib son va uning gapdagi vazifasi
- Fe'liy jumla va fe'l kesimning ega bilan moslashuvi
- Arab tilida qaratqich kelishigi va uning jumla tarkibida qo'llanilishi
- Yordamchi fe'llar va ularning gapdagi vazifasi
- Yuklama va uning turlari
- Egaga ta'sir qiluvchi yuklamalar
- Ismiy jumla va undagi ega va kesim munosabati
- Ismlarda son kategoriyasi
- Shart mayli va uning ifodalanishi
- "Kana va axavotuxa" va "Kada va axavotuxa"ning jumlalarda ifodalanishi
- Predlog va ularning turlari
- Arab tilida noto'g'ri fe'llarning istak maylida ifodalanishi.
- Arab tilida bog'lovchi va uning turlari
- Cheklov va uning turlari
- Arab tilida ergash gapli qo'shma gap va ularning turlari
- Maqtov va tahqir fe'llar
- To'ldiruvchi ergash gapli qo'shma gap
- Aniqlovchi ergash gapli qo'shma gap

qo'llanilishi

- Arab tilida nido yuklamalari va ularning qo'llanilishi
- To'ldiruvchi ergash gapli qo'shma gap va ularning siyosiy matnlarda kelishi
- Arab tilida maf'ullar
- Arab naxvshunoslari asarlarida **ان و اخواتها** ning talqini
- Izofa va uning turlari
- Arab tilida yordamchi fe'llar va ularning matnlar tarkibida qo'llanilishi

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Xorijiy til va adabiyoti fanidan mustaqil ishlar maqsadi – talabalarning kasbiy kommunikativ faoliyatini shakllantirish va rivojlantirish, ularning ijodiy faoliyatini o'stirish va xorijiy til va adabiyoti ustida mustaqil ishlay olish malaka va ko'nikmalarini hosil qilish va rivojlantirishdan iborat.

• Talabalarning til tayyorgarlik sifatini oshirib borish, til va mutaxassislik bo'yicha adabiyotlar ustida ishlay olish ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirish.

• O'z kasbiy bilim va malakalarini keyinchalik mustaqil to'ldirib va yangilab borish ehtiyojlarini yaratish va saqlab qolish, xorijiy til va adabiyoti bo'yicha yaratilgan malaka va ko'nikmalarni o'stirib, rivojlantirib borish;

• Talaba bajarishi kerak bo'lgan ishlarni to'g'ri tashkil qilish, kelib chiqadigan qiyinchiliklarni oldindan bila olish, his etish va ularni bartaraf qilish yo'llarini topa olish.

• Ibrat farzandlari platformasidan mustaqil ta'lim doirasida samarali foydalanish.

• Fanga doir videomahsulotlardan foydalangan holda mustaqil ta'limni olib borish.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Badiiy matn tarjimasini.
2. Ijtimoiy-siyosiy mavzudagi matnlartarjimasini.
3. Ilmiy-texnikaviy matnlartarjimasini.
4. Falsafiy matnlar tarjimasini.
5. Mamlakatshunoslikka oid matnlar tarjimasini
6. Rasmiy hujjatlar tarjimasini.
7. OAV ma'lumotlari tarjimasini.

Talaba mustaqil ishni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olib holda, quyidagi shakllardan foydalanishi

mumkin:

- Darsliklar va o'quv qo'llanmalarining mavzu va boblarini o'rganib

chiqish:

- tarqatma material asosida alohida ma'ruza mavzularini o'zlashtirish;
- Maxsus adabiyot asosida mavzular ustida ishlash;
- O'quv-ilmiy-tadqiqot faoliyat bilan bog'liq mavzularni chuqur

o'rganish:

- Ta'lim olishning faol va muammoli usullari qo'llangan o'quv mashqlar;

mashqlar:

- Taqdim etilayotgan mavzu bo'yicha referat, esse, maqolalar tayyorlash;

tayyorlash:

- Mavzu bo'yicha slayd-prezentatsiyani tayyorlash;
- Ilmiy ma'ruza tayyorlash va taqdimoti;

Mustaqil ta'lim tushunchasi quyidagi maqsadlarni nazarda tutadi: unga ko'ra talabalarning yil bo'yi olgan nazariy va amaliy bilimlarini mustahkamlagan holda, ularni mustaqil ish olib borishga yo'naltiradi. Mustaqil ta'lim orqali tilda muayyan qonun-qoidalar asosida ish ko'riladi.

V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

3.

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- asosiy sharq tilining morfologik tuzilishi va tovush tizimini;
- asosiy sharq tilidan o'qitish olib borilayotgan tilga tarjima qilish amaliyoti spetsifikasi va stilistik xususiyatlari, me'yoriy grammatika asoslarini;

• asosiy sharq tilining rivoji va til doirasidagi ekstralingvistik shakllanishning asosiy omillari hamda tarixiy manbalari, uning dialektik xilma-xilligini;

- qiyosiy-tarixiy tilshunoslik sohasidagi munozarali masalalarni;
- yozma adabiy til tarixi, yozma yodgorliklar tili haqida tasavvurga ega bo'lishi;

• asosiy sharq tilining yozma, adabiy va og'zaki shakllarini;

- tilning ilmiy tavsifi, yozuv, grafik xususiyatlari, orfografiyasi, punktuatsiyasi, leksik-grammatik xususiyatlari, so'z yasalishi va uning tuzilishi, boshqa tillardan so'z o'zlashtirish qonuniyatlarini;

• sodd va qo'shma gaplar, so'z birikmalari, leksika va yozma nutq, dialektik leksikaning asosiy xususiyatlarini;

- matn tili, yozuv xususiyatlari, imlo va punktuatsion xususiyatlari, leksik-grammatik xususiyatlari, so'z yasalishi va uning tuzilishi, boshqa tillardan so'z o'zlashtirish qonuniyatlarini;

• ilmiy atamalar tizimi, lingvistika va adabiyotshunoslikka tegishli tushunchalarni bilishi va ulardan foydalana olishi;

- Bular bilan bir qatorda bakalavr:
 - asosiy sharq tilidagi adabiy matnlarni o'qitish olib borilayotgan tilga tarjima qila olishi;
 - asosiy sharq tilida chet ellik mutaxassislar bilan muayyan

sohada va umumiy masalalarda to'laqonli jonli muloqot olib borish ko'nikmasiga ega bo'lishi;

- har turli va murakkab matnlarni o'qitish olib borilayotgan tildan asosiy sharq tilining hozirgi adabiy shakliga yozma tarjima qila olish;
- asosiy sharq tilida muloqot qilish, nutq so'zlash;
- asosiy sharq tilidan o'qitish olib borilayotgan tilga suhbat, nutq va ma'ruzalarni og'zaki izchil va sinxron tarjima qila olish;
- asosiy sharq tili va o'qitish olib borilayotgan tildagi ma'lumotlarni qo'llab, annotatsiya, referat, ma'lumotlar to'plash, tuzish malakalariga ega bo'lishi kerak.

C1 bosqichi talabasi quyidagi lingvistik kompetensiyalarga javob berish kerak:

- **tinglab tushunish:**

-talabalar kundalik, ijtimoiy, ta'limiy yo'nalishidagi mavzularni, adabiy til me'yorlari doirasidagi og'zaki nutq yoki diskrlarga yozilgan shakldagi matnlarni, shuningdek, o'quvchiga oldindan ma'lum yoki ma'lum bo'lmagan mavzularni tarkibida idiomatik birliklar bo'lishiga qaramasdan tushuna olishi;

- sharq tilida so'zlashuvchi kishilarning fikrlarini bemalol, erkin tushunishlari;

-ommaviy axborot vositalari orqali namoyish etiladigan yoki eshittiriladigan yangiliklar, joriy voqea va hodisalar to'g'risidagi ma'lumotlarning asosiy qismini tushuna olishlari;

- hujjatli filmlar, jonli muloqot, tok-shou, spektakllar va badiiy film qahramonlari adabiy me'yorda so'zlashayotgan bo'lsalar, ularning ma'nolarini tushuna olishlari kerak.

- **apirish:**

dialog:

-turli xil mavzularda tayyorgarliksiz, tez va grammatik xatolarga yo'l qo'ymasdan, vaziyat taqozosiga ko'ra gapira olishlari;

- bemalol va erkin ravishda oldindan belgilab berilgan savollardan chetga chiqib, kerakli o'rinlarda fikr aytib, suhbat qura olishi,

- kasbiy-kommunikativ holatlarga asoslangan, ma'lum bosqichiga mo'ljallangan erkin va me'yoriy dialoglarda qatnashishi kerak.

monolog:

mutaxassisligi bo'yicha aniq, tez va batafsil axborot berishni, tavsiflashni, aniq va mantiqiy ketma-ketlikda tuzilgan tafsilotlari bilan, eshituvchilarga tushunarli bo'ladigan darajadagi ma'ruza qila olish salohiyatiga ega bo'lishi;

- kasbiy yo'nalish bo'yicha barcha ma'lumotlarni o'z ichiga olgan har qanday monologni tuza olishi;

- tayyorgarliksiz ma'ruza mavzusiga oid bo'lmagan masalalarda fikr-mulohazalar bildirgan tinglovchilarning fikrlarini rivojlantira olishi hamda

o'z fikrlarini oson va qulay shaklda ifoda eta olishini namoyish qilishi kerak.

o'qish:

-murakkab bo'lgan matnni ko'zdan kechirib, undagi o'ziga kerakli muhim ma'lumotlarni ajrata bilishi;

- turli janrlardagi kasbga oid matnlarni tushunish (ilmiy maqolalar, zamonaviy muammolar bo'yicha ma'lumotlar) va muayyan o'qish bosqichiga asoslangan nutq ko'nikmalariga mos bo'lgan matnlarni o'rganish hamda zamonaviy badiiy nasrni tushunishi kerak.

yozish:

-kasbga oid bo'lgan manbalarni eshitib, annotatsiyalar yozish;
-elektron va rasmiy xatlar, ma'ruzalar, tezislar yoki turli referatlar yozish hamda mutaxassislik bo'yicha asosiy ish hujjatlarini tuza olishi kerak.

Yuqoridagidan tashqari bakalavr quyidagi til bilimlari malakasiga ega bo'lishi kerak:

-nutqning fonetik jihatlari - talaffuz ko'nikmasi va malakasini egallashi va rivojlantirishi; ma'lum o'quv bosqichidagi turli kommunikativ holatlarni bayon eta olishi;

-nutqning leksik jihatlari - ma'lum o'quv bosqichida turli muloqot uchastkasi doirasidagi kasbga yo'naltirilgan kommunikativ so'z qatlamini o'zlashtirishi;

-nutqning grammatik jihatlari - ma'lum o'quv bosqichiga asoslangan turli kommunikativ holatlar doirasidagi mavzuga oid konstruksiyalar va bir-biriga bog'liq xususiyatlarini egallashi lozim.

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- 4.
- ma'ruzalar;
 - interfaol keys-stadilar;
 - seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
 - guruhlarda ishlash;
 - taqdimotlarni tayyorlash;
 - individual loyihalar;
 - jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

- 5.
- Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.

Asosiy adabiyotlar

- 6.
1. Xifniy Nosif. Al-Durus al-Naxviya. Kitab awwal. Al-Iskandariya. Misr-2007.
 2. Ibrohimov N.I., Yusupov M. Arab tili grammatikasi. darslik. T., 1997.1-jild.

3. Ibrohimov N.I., Yusupov M. «Arab tili grammatikasi». Darslik. T., 2004. II-jild.

4. Халидов Б.З. Учебник арабского языка. Учебник. -Т., 1997. -654 s.

5. Кузьмин С.А. Учебник арабского языка. Учебник. - М., 2001. - 383с.

6. Ковалёв А. А., Шарбатов Г.Ш. Учебник арабского языка. Учебник. - М., 1998. -752с.

7. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь.-М.:Русский язык, 1985. - 944с.

8. Orifxo'jaev N.M. Arab tili. O'quv qo'llanma. Toshkent. 2009.

9. Fateyeva I.G., Shokirova Z. Arab matbuot tili ustida ishlash. O'quv qo'llanma. T., 2004.

Qo'shimcha adabiyotlar

10. O'zbekiston Respublikasi "TA'LIM TO'G'RISIDAGI" QONUNI (O'RBQ-637, 23.09.2020)

11. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi—T.: "O'zbekiston", 2021.

12. Mirziyoyev Sh.M. Milliy tiklanishdan-milliy yuksalish sari. – T.: "O'zbekiston", 2020.- 4 tom. (От национального возрождения- к национальному прогрессу том 4).

13. Mirziyoyev Sh.M. Inson qadri, uning huquq va erkinliklari, qonuniy manfaatlar uchun- T.: "O'zbekiston", 2022.

14. Abdujabborov A. Arab tili. TIU, 2007.

15. Гранде Б.М. Курс арабской грамматики в сравнительно-историческом освещении. -М.: "Вост. лит." РАН, 1998. - 592 с.

16. Qodirov T.Sh., Qodirova M.T. "Arabcha-o'zbekcha-ruscha tematik lug'at". ToshDShI.T. 2006.

17. Usmonova N. X. Arab tilidan o'quv qyullanma (3-kurslar uchun). ToshDShI. T., 2002.

Axborot manbalari

18. www.zivonet.uz:

19. . www.ibratfarzandlari.uz:

20. www.almeshkat.com

21. www.drmosad.com

22. www.el-eman.com

7. Fan dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashida ko'rib chiqilgan va tavsiya qilingan (20 4 yil "01" 07 dagi "4" – sonli bayonnoma).

Fan dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti "Arab filologiyasi" kafedrasida ishlab chiqildi.

8. Fan/modul uchun ma'sul:
B.M.Begmatova – TDSHU "Arab filologiyasi" kafedrasida dotsenti, yuridik

	fanlar nomzodi.
9.	Taqrizchilar: Z.N.Shokirova – O‘zbekiston Xalqaro Islom Akademiyasi Sharq tillari kafedrası dotsenti tarix fanlar nomzodi (turdosh OTM); K. Qodirova - O‘zbekiston Davlat Jahon tillari universiteti dotsenti(turdosh OTM).